

Αναδυόμενες τεχνολογίες και ανθρωπότητα: το νέο κοινωνικό συμβόλαιο δεν αποτελεί πια ζήτημα επιλογής

Γράφει ο Δρ
Δημήτριος Σαλαμπάνης

Senior Lecturer, Χρηματο-
οικονομικών Τεχνολογιών,
Καινοτομίας και Στρατηγικής
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο
Swinburne

Ο ιστορικός και καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας στο Εβραϊκό Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ Yuval Noah Harari

Η αλματώδη ανάπτυξη των αναδυόμενων τεχνολογιών και ειδικότερα της τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί ριζικές αλλαγές στο τρόπο με τον οποίο η ανθρωπότητα και ο κοινωνικός ιστός λειτουργούν και συσχετίζονται με όλα τα συμβαλλόμενα μέρη

Το τελευταίο άρθρο του διανοούμενου, ιστορικού και καθηγητή στο Τμήμα Ιστορίας στο Εβραϊκό Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ Yuval Noah Harari στο περιοδικό *The Economist* έχει τίτλο 'Η τεχνητή νοημοσύνη έχει χακάρει το λειτουργικό σύστημα του ανθρώπινου πολιτισμού'. Καθημερινά ακούγονται πάρα πολλά για τη δύναμη που αποκτά σταδιακά η τεχνητή νοημοσύνη και τα δεδομένα σε ευρύτερο πεδίο ανάλυσης. Συνεχώς βομβαρδιζόμαστε σχετικά με τις συθεμελές αλλαγές που θα φέρουν στη ζωή μας οι αναδυόμενες τεχνολογίες και ειδικότερα για τις περιπτώσεις χρήσης που δημιουργούνται με τη νέα γενιά αλγόριθμων και της επιστήμης των μαζικών δεδομένων. Μία πολύ σημαντική φράση που κρατώ από το άρθρο του Harari είναι η εξής: 'Οι ανεξέλεγκτες αναπτύξεις στο πεδίο της τεχνητής νοημοσύνης θα δημιουργούσαν κοινωνικό χάος, το οποίο θα ωφελούσε τα αυταρχικά καθεστώτα και θα κατέστρεφε τις δημοκρατίες. Η δημοκρατία είναι μια συζήτηση και οι συνομιλίες βασίζονται στη γλώσσα. Όταν η τεχνητή νοημοσύνη χακάρει τη γλώσσα, θα μπορούσε ουσιαστικά να καταστρέψει την ικανότητά μας να κάνουμε ουσιαστικές συνομιλίες, καταστρέφοντας έτσι τη δημοκρατία'.

Η φράση αυτή μου θύμωσε το κοινωνικό συμβόλαιο του Jean-Jacques Rousseau το οποίο εντάσσεται σε ένα πλαίσιο δημι-

ουργίας μίας αμοιβαίας υποχρέωσης που έχει ο καθένας από εμάς προς το σύνολο αλλά και του συνόλου προς τον καθένα. Συνάμα το κοινωνικό συμβόλαιο του John Locke εδράζεται στα πλαίσια μίας δημιουργικής συναίνεσης των ανθρώπων για τη συγκρότηση μίας πολιτικής κοινωνίας που οι λειτουργίες της ακολουθούν τους νόμους που θεσπίζει το κράτος. Η 'σύμβαση' αυτή ενσωματώνει ένα επίπεδο δέσμευσης των πολιτών προς το κράτος με όρους αμοιβαίας συνύπαρξης μιας και τα άτομα παραχωρούν με τη θέλησή τους μία σειρά από ελευθερίες ενώ συνάμα η πολιτεία δεσμεύεται προς την εξασφάλιση των φυσικών δικαιωμάτων των ανθρώπων, την ειρηνική συμβίωση και την ευημερία. Τι θα συνέβαινε όμως όταν οι αναδυόμενες τεχνολογίες και ειδικότερα η τεχνητή νοημοσύνη διαταράζουν αυτήν την ισορροπία και οδηγήσουν την υπάρχουσα αυτή σύμβαση σε μία σύμβαση ανωτέρου προς τον κατώτερο; Τι θα συνέβαινε όταν μια μη-ανθρώπινη νοημοσύνη γίνει καλύτερη από τον μέσο άνθρωπο; Τι θα συνέβαινε όταν η τεχνητή νοημοσύνη θα μπορούσε να κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται συναισθηματικά προσκολλημένοι σε αυτήν; Τι θα συνέβαινε εάν οι μηχανές αποκτούσαν ξαφνικά δικαιώματα;

Το Άρθρο 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι 'Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι

στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται με ταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης'. Πόσο αληθινή, επίκαιρη και συνάμα απαραίτητη είναι η θύμψη αυτή στη σημερινή εποχή;

Η αλματώδη ανάπτυξη των αναδυόμενων τεχνολογιών και ειδικότερα της τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί ριζικές αλλαγές στο τρόπο με τον οποίο η ανθρωπότητα και ο κοινωνικός ιστός λειτουργούν και συσχετίζονται με όλα τα συμβαλλόμενα μέρη. Το νέο μέλος αυτής της εξίσωσης είναι οι τεχνολογικές βάσεις που κατά τη γνώμη μου απαιτούν τη σύναψη ενός νέου κοινωνικού συμβολαίου έτσι ώστε οι άνθρωποι και οι μηχανές να μπορέσουν αρμονικά να συνενωθούν σε ένα νέο σώμα που θα ενυπάρχει μέσα σε μία δημοκρατικοποιημένη κοινωνία και θα διακατέχεται από τις αρχές της ορθολογικότητας, του πολιτισμού, της ισονομίας και της ισοπολιτείας. Το νέο αυτό κοινωνικό συμβόλαιο θα δημιουργήσει ένα νέο λεξιλόγιο, μία νέα γλώσσα επικοινωνίας, μία σειρά από νέους μηχανισμούς συνεχούς αλληλεπίδρασης που θα γεφυρώσουν πητικά διλλήματα και διαφωνίες. Πάνω απ' όλα όμως θα φέρει ξανά το αίσθημα της εμπιστοσύνης μέσα σε μία ανθρωποκεντρική κοινωνία με γνώμονα από εδώ και στο εξής τις αναδυόμενες τεχνολογίες και τη μη-ανθρώπινη νοημοσύνη.